

Apteek muutuste tuules

Apteekrite tegevusvaldkond on viimastel aastatel olnud turbulentne – esmalt apteegireformiga seotud ebakindlus ja muudatused ning sellele kohe otsa koroonapandemia. Nüüd on vaja töörahu ja aega uue olukorra harjumiseks.

Kevadine koroonalaine ja eriolukord nõudsid kõigilt kiiret kohanemist, tegevuse ümberkorraldamist ning toimetulekut situatsioonides, kus teadmatuse määr oli kohati talumatult kõrge. Kõik tahtsid vastuseid, aga neid ei olnud mitte kellelgi, kuna olukord oli kogu maailma jaoks uus.

Tahan teid siiralt tänada selle eest, kui kiiresti te korraldasite ümber oma töö, võtsite kasutusele vajalikud ettevaatusabinõud nii töötajate kui

patsientide kaitseks ning mis peamine, eesliinil töötades ei jätnud hetkekski hätta oma patsiente. Tulite toime ka sellega, et patsientide küsimustele polnudki võimalik ammandavaid vastuseid anda. Aitäh! Tuleb tunnistada – kindlasti võinuks riik apteekrite kui eesliinitöötajate rolli koroonapandemia esimeses laines rohkem märgata.

Apteegid kuuluvad tänasel päeval tublidele proviisoritele. Hea meel on selle üle, et apteekide sulgemise ja ravimite kättesaadavuse vähenemisega hirmutamise jäigi hirmutamiseks. Eesti Apteekide Ühenduse 18. detsembril 2019 organiseeritud küüniline poliitiline apteekide äkksulgemise aktsioon oli kui hoiatav õpikunäide, mis võib juhtuda, kui eluliselt oluline teenus koondub liiga kitsasse omanikeriingi.

Teil on otsustusõigus oma apteegi tegevuse üle. Teil on õigus valida, kas ja kelle frantsiisiteenuseid te kasutate. Teil on õigus otsustada, millised lisateenuseid te apteegis osutada soovite või ei soovi. Teil on õigus (ja kahtluse tekkimise korral isegi kohustus) küsida hinnangut lepingutele nii ravimiametist kui konkurentsiametist. Kinnitan, et nad on valmis teid aitama. Teil on õigused olemas. Kasutage neid.

Apteegisektor on Eestis osa esmatasandi tervishoiust ja peab sellele sobivate erialaste ja eetiliste väärtuste järgi tööd teha saama.

Apteegi peamistes ülesannetes – ravimite väljastamisel, raviminõustamisel, ravimikasutamise hindamisel jne – nendes tegevustes ei saa professionaalseid proviisoreid ja farmatseute keegi asendada. Kindlasti on teie erialade missioon ka ühiskonnas arusaama juurutamine, et ravim ei ole lihtsalt üks pastill. Inimeste ohutunnet ja teadlikkust ravimite suhtes on kindlasti vaja kasvatada. Koos- ja kõrvaltoimed teiste retsepti- ja käsimüügravimite, toidulisandite, ravimtaimede vms-ga – kõik need ja paljud muud teemad vajavad järjepidevat käsitlemist ja inimeste teadlikkuse suurendamist. Kindlasti on paljud

Katri Eespere

tervisevaldkonna nõunik

Sotsiaalministeerium

patsiendid enne apteeki tulekut läbi lugenud raamatu „Ravimitest maakeeles“, aga tõenäoliselt siiski mitte kõik patsiendid – ja nemad saavad oma põhiteadmised ravimite õige ja turvalise kasutamise kohta just teilt.

Alustasime 2020. aasta varasuvel riigi ravimipoliitika strateegiliste suundade kokkuleppimise protsessiga. Ajaline horisont on ravimipoliitikal piisavalt pikk – kuni aastani 2030 – ning apteekide puudutav on osa ravimipoliitika tervikust. Septembri lõpus koguneski sotsiaalministeeriumi kutsel ajastule iseloomulikult elektrooniliselt eraldi töörühm, mis arutas apteegiteenuse tuleviku üle. Teemasid ja küsimusi oli palju: milline on ja saab olema apteegi roll muutunud reaalsuses? Millised on

patsientide ootused ja vajadused – kas need on ajaga muutunud? Millised on riigi ootused kvaliteetsele apteegiteenusele? Millised on lisateenused, mida apteekides tervise edendamise ja haiguste ennetamise eesmärgil pakkuda? Kuidas ravimite kasutamise hindamise teenus areneb? Kas suurenev ravimiteks mitte kvalifitseeruva kauba osakaal on põhjendatud? Kas apteegis on kohta klienditeenindajatele? Kas erialase tööjõu ettevalmistamisel on vaja muudatusi, ja kui, siis milliseid ja millal? Kas ja millist tuge vajavad proviisoritest apteegiomaniikud? Milliseid arendusi oleks vaja teha andmebaasides, et parandada ravimiinfo kättesaadavust apteekritele, arstidele, patsientidele jne. Need ja paljud muud küsimused olid töögrupis arutelul ning töö jätkub. Plaan on tervikliku ravimipoliitika dokumendiga Vabariigi Valitsusse minna 2021. aasta kevadel.

Apteekide on kindlasti võimalik senisest enam kaasata elanike tervise eest hoolitsemisse, kuid seejuures tuleb arvestada esmatasandi tervishoiu korraldust tervikuna. Lisateenuste pakkumine ei tohi seada ohtu ravi järjepidevust ega patsienti segadusse ajada. Inimene peab saama aru, kust ja millist abi ta saab, kuhu ta peaks konkreetsel juhul pöörduma. See tähendab, et raviprotsess peab olema põhjalikult läbi mõeldud ja kokku lepitud kogu tervishoiusüsteemi vahel. Samuti loob tehnoloogiline areng uued võimalused ka apteegiteenuse muutumiseks, aga oluline on meeles pidada, et tehnoloogia peab toetama valdkonna sisueesmärke, mitte neid määratlema.

Seda, millist tuge te riigi poolt vajate, saate ainult teie meile öelda. Täna aktiivseid proviisoreid, kes on oma tähelepanekuid ja murekohti jaganud – tehke seda veel ja innustage ka teisi apteekreid seda tegema.

On väga oluline, et me saame neid küsimusi omavahel arutada, otsida lahendusi ning seada ühiselt tuleviku-sihte. Võite arvestada meie toetuse ja usuga teisse.